

Recognition of the Broken Windows Theory in "Dwelling" of Modern City; semiotics and content analysis from "The Sacrifice" by Andrei Tarkovsky

MohammadReza Pourmohammadi¹ | Farhad Barandak²

1. Professort of Geography and Urban Planning Department, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: pourmohammadi@tabrizu.ac.ir
2. Corresponding Author, PhD Candidate of Geography and Urban Planning, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: farhad.barandak@tabrizu.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received 3 December 2021

Received in revised 10

February 2022

Accepted 22 May 2022

Published online 4 December

2022

Keywords:

Andrei Tarkovsky, Broken Windows, Dwelling, modern city, the sacrifice film.

The basic problem of urban man today is to live in an unbalanced and alien world; A world in which many parts are formed outside the sphere of human discretion and action. Since the social world is largely subjective and individual perceptions play an important role in shaping how people view the world around them, in the present study the issue of modern urban living is represented. We cite Broken Windows as a focal point in this shared understanding of modern urban Dwelling and Tarkovsky's Sacrifice as a case study. The research question is how the representation of modern urban Dwelling is influenced by the theory of broken windows? The present study is of qualitative type that is based on an abductive approach; Also, by using Saussure's semiotics, concepts related to the subject of representation (dwelling in modern city) are extracted and using the Grounded Theory method, the theory of broken windows in modern urban dwelling is recognized. The case study is "The Sacrifice by Andrei Tarkovsky (1986)". "The broken windows" represents a sense of rupture, anomie, and uninhibitedness in modern city dwelling that is considered an "Axial phenomenon" in coding. The broken window has been created with modernity and its strategy is the objectification of absolute truth. Self-awareness is the underlying condition and spirituality is considered as the intervening condition in the present approach. The place of Human's dwelling is one of the most important forms of social organization of space, which in the present study means the spatial unity of body, mind, and soul. What can be proposed as the fundamental common point of Tarkovsky's Sacrifice and the Broken Windows and modern urban Dwelling is that: Lack of connection between the general and the particular matter leads to the emergence of dogmatism. Formal Dwelling means all the strict rules that lead to the equal viability of citizens.

Cite this article: Pourmohammadi, MohammadReza; Barandak, Farhad. (2022). Recognition of the Broken Windows Theory in "Dwelling" of Modern City; Semiotics and Content Analysis from "The Sacrifice" by Andrei Tarkovsky. *Journal of Philosophical Investigations*, 16(39): 744-765. DOI: <http://doi.org/10.22034/JPIUT.2022.49260.3069>

© The Author(s).

Publisher: University of Tabriz.

DOI: <http://doi.org/10.22034/JPIUT.2022.49260.3069>

Extended Abstract

Introduction

The social world is largely subjective, and individual perception plays an important role in shaping people's perceptions of the world around them. The study of perception has a long history in the social sciences. Broken windows theory is the inspiration for understanding the relationship between spatial turbulence and human perceptions, beliefs, behaviors, and spirits. The broken windows thesis is a popular theory that is directly related to the importance of understanding perceptions of crime. Building off an earlier social psychological experiment by Zimbardo (1969), Wilson and Kelling suggest that visible symbols of disorder start a cycle of decline that leaves neighborhoods vulnerable to criminal invasion. They suggest that there are two related perceptual pathways to this process. First, residents perceive accumulating social and physical disorder problems and become fearful and withdraw from the community—thus lowering informal social controls. Second, potential offenders also perceive this accumulating disorder and conclude that social controls are weak and step up their offending in the area as they conclude their chances of detection and apprehension in such areas are lower than in more orderly neighborhoods. The present study recognizes Dwelling in a modern city with a cinematic understanding. Cinema is a tool that leads us to a visual interpretation of the social world and space. It is the interface that moment and space are integrated, according to visual technology; and in this way, meaningful elements can be recognized both theoretically and emotionally-mentally.

Methodology

Qualitative research is a situational activity that determines the place of the observer in the world. This type of research includes a set of material-interpretive practices that make the world visible. In present study, by using Saussure's semiotics, concepts related to the subject of representation (dwelling in modern city) are extracted and using the Grounded Theory method, the theory of broken windows in modern urban dwelling is recognized. The case study is "The Sacrifice by Andrei Tarkovsky (1986)"; The reason for choosing the work is the Sense-oriented in Andrei Tarkovsky's cinema on the one hand and the richness of the concepts resulting from the action, subject and space of dwelling the modern man on the other hand. Data analysis has several steps: In open coding, the researcher, by segmenting the information, creates specific classes about the phenomenon under study and identifies several properties or subcategories within each class. In axial coding, the researcher organizes and categorizes the data in a new way and displays the result through a coding schema or logical diagram. In selective coding, the researcher can write a kind of "story" that relates classes to each other or, instead, proposes propositions or hypotheses that suggest predicted relationships between classes. In the present study, the following are considered to confirm the quality of interpretation:

- A study of a process, action, or interaction as the main element of the theory.
- A coding process is used to move the data to a larger theoretical model.
- Theoretical model should be presented in the form of diagrams or drawings.
- There is a plot or proposition that connects the classes of the theoretical model.

- Do some kind of rethinking.

Discussion

The subject of the film's representation is a realistic allegory of modern man who (in the context of modernity) has reached a cessation in himself and his dwelling. According to Saussure's semiotics, concepts have been extracted: (There is a God) (Belief) (Personal Belief System) (Consciousness) (Mechanism) (Nihilism) (Idealism) (Anonymity) (Habit) (Moral Nothingness) (Return to the Past / Principle) (Orbital love) (Unholy Truth) (Avoidance of the Material Eye) (Desire to Be Mental)(inhabitancy with Sacrifice) (Blossoming of Truth) (Meaning) (Excellence) (Power) (Towards Peace) (Purposeful inhabitancy) (Thought) (Become) (Word) (Pragmatism) (Appearance) (Indolence)(Instrumental Rationality) (Prisoner after Release) (Peace) (Unrest) (Separation from others) (Homelessness) (Misguidance and Threat to Existence). In order to Grounded Theory, these concepts were also categorized: Anomie, Discontinuity, Lack of inhabitancy, Positivism, Neurosis and human growth, Individuality, Belonging to this World, Early Objectivity Constructs, Late Objectivity Constructs, Theology, Self-Knowledge, Spirit, Perfection, Spiritual inhabitancy, possess of Inhabitancy and Subjectivity. Finally, six more abstract concepts have emerged: Broken windows, modernity, objectification of absolute truth, self-awareness, spirituality and Dwelling (in the concept of placed unity of body, mind and soul).

According to the results, "the Broken Windows" represents a sense of rupture, anomie, and uninhibitedness in modern city dwelling that is considered an "Axial phenomenon" in coding. The broken window has been created with modernity and its strategy is the objectification of absolute truth. The broken window has been created with modernity and its strategy is the objectification of absolute truth. Self-awareness is the underlying condition and spirituality is considered as the intervening condition in the present approach, which results in dwelling (in the concept of placed unity of body, mind and soul). Therefore, dwelling in the present study is redefined as "placed unity of body, mind and soul".

Conclusion

Cognitive developments of the end of the second millennium and change in concept and manner of human presence on earth, has led to a rethinking of the issue of dwelling in thought and urban planning of modern. Dwelling is an important concept because it emphasizes the physical, the relational, the senses, and the orchestration of body and space / environment. It has been an important theme within geography for those thinking about space, place, and landscape, and within related disciplines such as sociology, anthropology, archaeology, and landscape studies, which also address questions of society, nature, and environment. It is worth mentioning, dwelling in the present study is redefined as "placed unity of body, mind and soul". The proposed ways for the urban planning system to approach dwelling (In the true sense) in human inhabitancy is to return to things themselves. A phenomenological attitude will help in retrieving the true meaning of dwelling in urban space.

بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در «سکونت» شهری مدرن؛ نشانه‌شناسی و نظریه‌پردازی داده بنیاد از فیلم «ایثار» آندری تارکوفسکی

محمدرضا پورمحمدی^۱ | فرهاد برندک^۲

۱. استاد، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: pourmohammadi@tabrizu.ac.ir
۲. نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: farhad.barandak@tabrizu.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف: مسئله اساسی پیش‌روی انسان شهرنشین امروز، زندگی در دنیایی نامتعادل و بیگانه است؛ دنیایی که بسیاری از بخش‌های آن خارج از حوزه اختیار و عمل او شکل می‌گیرد. از آنجایی که دنیای اجتماعی تا حد زیادی ذهنی است و ادراکات فردی نقش مهمی در شکل دادن به چگونگی مشاهده مردم از جهان پیرامون خود دارد، در پژوهش حاضر مسئله سکونت شهری مدرن مورد بازنمایی قرار می‌گیرد. ما پنجره‌های شکسته را به عنوان نقطه اساسی در این فهم مشترک از سکونت شهری مدرن و فیلم ایثار آندری تارکوفسکی را نمونه موردی این مطالعه قرار می‌دهیم. لذا سوال پژوهش این‌گونه مطرح می‌شود که بازنمایی سکونت شهری مدرن متأثر از تئوری پنجره‌های شکسته چگونه است؟

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده که بر مبنای رویکرد استقهامی و با بهره‌گیری از نشانه‌شناسی سوسور به استخراج مفاهیم مربوط به موضوع بازنمایی (سکونت شهری مدرن) پرداخته و با استفاده از تئوری داده بنیاد در جهت نظریه‌پردازی برای سکونت شهری مدرن، پیرامون تئوری پنجره‌های شکسته اقدام می‌گردد.

یافته‌ها: پنجره‌های شکسته، برداشتی از گسست، آنومی و زیست‌ناپذیری در سکونت شهر مدرن را بازنمایی می‌کند که به عنوان "پدیده محوری" در کدگذاری مورد نظر است. پنجره‌های شکسته‌ای که با مدرنیته حاصل شده و راهبرد پیشنهادی برای آن عینیت‌بخشی به حقیقت مطلق می‌باشد. خودآگاهی، شرایط زمینه‌ساز و معنویت، شرایط مداخله‌گر در نظریه‌پردازی پیشنهادی قلمداد می‌شوند. گفتنی‌ست سکونت انسان یکی از مهم‌ترین اشکال سازمان‌دهی اجتماعی فضا بوده که اینجا «وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح» بازتعریف می‌شود.

نتیجه‌گیری: آنچه به عنوان نقطه اشتراک بنیادین ایثار تارکوفسکی و پنجره‌های شکسته و سکونت شهری مدرن قابل طرح بوده این است که: عدم پیوند امر کلی (اینها؛ جهان درونی/سوپرکتیو یا تاریخ‌مندی سکونت) با امر جزئی (جهان بیرونی/ ایزکتیو یا سکونت صوری) موجب جزم‌گرایی (تشدید شرایط سکونت‌ناپذیری) می‌گردد. منظور از سکونت صوری، تمام قواعد سفت و سخت منجرشونده به زیست‌پذیری یکسان شهروندان است.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۱۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۱۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۶/۳۱

کلیدواژه‌ها:

آندری تارکوفسکی، پنجره‌های شکسته، سکونت، شهر مدرن، فیلم ایثار.

استناد: پورمحمدی، محمدرضا؛ برندک، فرهاد. (۱۴۰۱). بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در «سکونت» شهری مدرن؛ نشانه‌شناسی و نظریه‌پردازی داده بنیاد از فیلم

«ایثار» آندری تارکوفسکی. *پژوهش‌های فلسفی*، ۱۶(۳۹): ۷۴۴-۷۶۵. DOI: <http://doi.org/10.22034/JPIUT.2022.49260.3069>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه تبریز.

مقدمه

تحولات شناختی پایان هزاره دوم و تغییر مفهوم و چگونگی حضور انسان در زمین، منجر به بازاندیشی مسئله و مفهوم عام سکونت در اندیشه و شهرسازی مدرن شده است. این تغییر، گستره‌ای از وجوه کیفی در خصوص چگونگی حضور و سکنی‌گزینی انسان و ساختن محیطی متناسب با آن را پیش کشیده است. رویکردهای فلسفی و علمی به عالم انسانی در اندیشه مدرن، زمینه‌ای فراهم آورد تا قابلیت‌های محیط در ارائه پاسخ‌هایی انسانی به سکونت و نیازهای عالی انسان مورد بازاندیشی قرار گیرند (طاهری، ۱۳۹۲: ۶). از سویی دیگر، دنیای اجتماعی تا حد زیادی ذهنی است و ادراک فردی نقش مهمی در شکل دادن به چگونگی مشاهده مردم از جهان پیرامون خود دارد. جای تعجب نیست که مطالعه ادراک دارای سابقه‌ای طولانی در علوم اجتماعی است (هینکل؛ یانگ، ۲۰۱۴: ۲۶). این مهم از یک سو بازگوکننده حقانیت فلسفه پدیدارشناختی و از سوی دیگر ضرورت روش‌های شناخت دنیای بیرونی همراه با ذهنیات و الزامات آن می‌باشد. از این رو است که بیشتر مطالعاتی که به رابطه انسان و مکان می‌پردازد، ریشه در پدیدارشناسی دارد (صافیان؛ انصاری، ۱۳۹۳: ۵۹). این روش، دریافت عمیق‌تری از موضوعات پیچیده در اختیار قرار می‌دهد و راه را برای دریافت حقیقت می‌گشاید.

سکونت اساساً یک مفهوم جغرافیایی است و یک موضوع مهم برای کسانی در جغرافیا که در مورد فضا، مکان و چشم‌انداز تفکر می‌کنند و همچنین در رشته‌های مرتبط مانند جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، باستان‌شناسی، مطالعات چشم‌انداز، که به سوالات جامعه، طبیعت و محیط می‌پردازند؛ بوده است. در دوره‌های اخیر، علاقه فزاینده‌ای به سکونت پیرامون رشته‌های مختلف برای توسعه تحلیل‌های غنی‌تر، ارتباطی، مبتنی بر فرآیند زندگی به لحاظ مناسبات اکولوژیکی، التقاطی، عاطفی، پسانسان‌گرایی، عملکردی و غیربازنمودی بوده است (جونز، ۲۰۲۰: ۳۹۹). محل سکونت انسان یکی از مهم‌ترین اشکال سازمان‌دهی اجتماعی فضا بوده که مانند بسیاری دیگر از مجموعه‌های ساخت بشر، ماهیتی دوگانه دارد: تحت تاثیر فرهنگ شکل می‌گیرد و به نوبه خود بر آن تاثیر می‌گذارد. مسئله اساسی پیش‌روی انسان شهرنشین امروز، زندگی در دنیایی نامتعادل و بیگانه است؛ دنیایی که بسیاری از بخش‌های آن خارج از حوزه اختیار و عمل او شکل می‌گیرد. آنچه امروز ساخته می‌شود عموماً برگرفته از نیازها و ارزش‌های مردم ساکن در آن نیست. سازمان‌دهی فضا به گونه دیگری صورت می‌گیرد و جهان‌بینی دیگرانی در قالب خانه‌ها تجسد می‌یابد که لزوماً نمی‌دانند چه کسانی قرار است در خانه سکونت یابند و چه می‌خواهند (فکوهی؛ غزنویان: ۱۳۹۱: ۳۱).

هایدگر مصیبت واقعی سکونت را کمبود مسکن نمی‌داند و به نوعی شاخص کیفیت را مطرح می‌کند و بی‌خانمانی نیز به نظر او، پیش از آنکه نداشتن سقف بالای سر باشد در بیگانگی از تعادل است، تعادل بین امر مادی و معنوی؛ بین زمین و آسمان. چرا که آدمیان مدرن به فراموشی نسبت به چگونگی سکونت دچار گشته‌اند (نوربرگ-شولز، ۱۹۸۵: ۱۷). در این میان، نظریه "پنجره‌های شکسته" الهامی برای شناخت ارتباط آشفته‌گی‌های فضایی با ادراکات، عقاید، رفتارها و روحیات انسانی می‌باشد. لذا ساختار شهری به صورت اعم و محل سکونت انسانی به صورت اخص معنایی؛ بایستی ضمن دربرگیری و حمایت از نیازهای سکونتی انسان، در به تعادل رساندن دنیای زیستی او نقش ایفا کند. پیام‌های معنایی سکونت ناشی از شهر مدرن و ارزش‌های آن می‌تواند ادراکات و عقاید و به تبع آن رفتارهای فردی-اجتماعی خاصی را در سکونت انسان پدیدار کند. از این رو در مقاله حاضر با ضرورت درک تفکرات مدرنیته در پدیدارهای برخاسته پیرامون سکونت انسان، به بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در سکونت شهری مدرن پرداخته می‌شود. این بازشناسی با استفاده از نظریه داده بنیاد و متناسب با سوژه، کنش و فضای ادراکی پدیدار شده از سکونت شهری مدرن در اثر هنری-سینمایی ایثار آندری تارکوفسکی صورت می‌گیرد. آثار سینمایی تارکوفسکی با درون‌مایه معناگرا و با ویژگی‌های خاصی که به لحاظ محتوا دارد، نمونه‌ای است از سینما به مثابه فلسفه (موسوی‌نژاد؛ جهرمی، ۱۳۹۷: ۱۶۲). گفتنی‌ست، سوال اصلی تحقیق اینگونه مطرح می‌شود که بازنمایی سکونت شهری مدرن متأثر از تئوری پنجره‌های شکسته چگونه است؟

پیشینه پژوهش

۱. پیشینه نظری

۱-۱. سکونت و شهر مدرن

سکونت از نظر لغوی، از ریشه "سکن" به معنی آرام و قرار گرفتن بعد از حرکت (اضطراب)، آرامش (باطن و خاطر) و انس آمده است (طاهری، ۱۳۹۲: ۶). سکونت به معنای برقراری رابطه معنادار بین انسان و محیط معین است. این رابطه شامل یک کنش

هویت‌بخش است، یعنی به معنای تعلق به یک مکان خاص داشتن است. بنابراین، انسان هنگام استقرار، خود را پیدا می‌کند و هستی جهان او از این طریق تعیین می‌شود (نوربرگ‌شولز، ۱۹۸۵: ۱۳). در یک تقسیم‌بندی، سکونت یا رابطه معنادار انسان و محیط پیرامونی به ۵ دسته تقسیم‌شدنی است (صادقی‌پور؛ فهیمی‌فر؛ بیات، ۱۳۹۳: ۵۴):

- ۱- جغرافیا: که عام‌ترین سطح موجود می‌باشد و هویت‌دهنده به ابژه‌هایی از قبیل قاره، سرزمین، کشور، منطقه و ... به شمار می‌آید. این سطح بیشتر موضوعی برای اندیشیدن است تا زیسته شدن و مستقیماً تجربه شدن؛ یعنی امری که بیشتر ماهیتی انتزاعی دارد تا انضمامی؛ به همین سبب در دوران گذشته کمتر از امروز وجود داشت.
- ۲- چشم‌انداز یا منظر: در این سطح؛ سازه‌ها به مثابه پیکریندی‌های فضای وجودی شکل می‌گیرند. طرح‌های متفاوت در این عرصه حاصل کنش متقابل انسان و محیط پیرامونی طبیعی است. ساختار این سطح بر اساس مکان‌یابی سکونتگاه‌های ساخت انسان روی زمین به کمک هدایت‌گری راه‌های طبیعی نظیر رودخانه‌ها و تپه‌ها شکل می‌گیرد.
- ۳- سطح شهری: سازه‌های موجود در این سطح اساساً ماحصل فعالیت‌های انسانی به شمار می‌آیند و فرم بنیادین متعلق به این سطح عبارت است از یک سکونتگاه نظیر شهر یا روستا که مکانی امن و محافظت شده تلقی می‌شود. چنین سکونتگاهی را نمی‌توان سیستمی مجزا و جداافتاده در نظر گرفت زیرا با مکان‌های متعدد دارای روابط پیچیده‌ای است. نظیر یک شهر که از میدان‌ها، خیابان‌ها، مناطق و نواحی مختلف تشکیل شده و دارای شبکه فضایی ارتباطی پیچیده‌ای هستند.
- ۴- خانه: فضایی خصوصی در درون یک سکونتگاه و خصلت خانه بودن یک مکان تا حد زیادی به کمک ابژه‌هایی معین نظیر تخت خواب، میز، اجاق و ... تعیین می‌شود و می‌توان گفت خانه، نیروی عظیم در زندگی انسان به شمار می‌آید که هویت او را شکل می‌بخشد.
- ۵- ابژه‌ها: عناصر موجود در این سطح، مراکز واجد معنایی را درون خانه ایجاد می‌کنند. این ابژه‌ها هستند که خصلت‌های اساسی فضاها را صورت‌بندی می‌کنند.

سکونت از نظر هایدگر، فرآیندی است که آدمی در جریان آن "مکان بودن" را تبدیل به خانه می‌کند و با چهار منبع اصلی تفکر یعنی خدا، خود، آسمان و زمین به برقراری هماهنگی می‌پردازد. به عبارت دیگر، سکونت از نظر هایدگر سقفی را سایبان قرار دادن یا چندمتر زمین را زیر پا گرفتن نیست و مفهومی فراتر از این است. در واقع، برقراری پیوندی پرمعنا بین انسان و محیطی مفروض است. از نظر هایدگر ذات سکونت این است؛ زندگی بر روی زمین و زیر آسمان، حفاظت از آنها و دریافت رازشان (هایدگر، ۱۹۷۱: ۱۴۵). لذا آرای هایدگر، زمینه‌ای برای بازاندیشی مفهوم سکونت است که در تحقیق حاضر نیز ملحوظ است.

مشکلی که گریبان‌گیر انسان امروزی شده بی‌خانمانی و گمگشتگی است. هایدگر ریشه این مشکل را در بی‌جهانی می‌داند. انسانی که بی‌جهان است، بی‌بنیاد و بی‌خانمان نیز هست و لذا هر چه در تمدن و تکنولوژی پیشرفت کند، از آن حیث که از داشتن جهان محروم مانده، بی‌خانمان است از آن حیث که هستی را گم کرده، بی‌ریشه شده است (صافیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۰۲). پیشرفت در تمدن و تکنولوژی و امروزی شدن و به طور کلی "مدرنیته" دیالکتیکی به حیات خود ادامه می‌دهد. برخی مدرنیته را در یک نور مثبت مشاهده کرده‌اند و بر مزایای کنار گذاشتن محدودیت‌های گذشته، آزادسازی اندیشه مترقی و تقویت خلاقیت تأکید می‌کنند. برخی دیگر مدرنیته را بدبینانه تفسیر کرده و روندهای نوظهور را به عنوان انحراف ساکنان شهری و تضعیف‌کننده کیفیت زندگی تلقی می‌کنند (گولد، ۲۰۰۹: ۲۴۷). برای آرتور رمبو «باید مطلقاً مدرن بود». رابرت موزز، شهرساز، خیابان و پارک‌وی (نماد مدرنیته در مقابل خانه که نماد سنت است) را همزاد عصر مدرن قرار می‌دهد. مارکس مدرنیته را با مدرنیته عمیق‌تر قابل حل می‌داند. جین جاکوبز، با فرارفتن از مدرنیته، انسان شهرنشین را بلاواسطه در جهان خودش قرار می‌دهد.

علی‌رغم انواع تاریخ‌ها و کانون توجهات، مدرنیته خود را عزیمت از سنت نشان می‌دهد. در ابتدایی‌ترین سطح خود، طرفداران آن را به عنوان یک نظم اجتماعی جدا از پویایی نسبتاً ایستای فرهنگ‌های پیشین که در غرب توسط قرون وسطایی ارائه می‌شده، توصیف می‌کنند. در دنیای قرون وسطایی، هر تصویری درباره جهان یا زندگی، جایگاه مشخص خود را در یک سیستم گسترده سلسله مراتبی از عقاید داشت، که در آن با ایده‌هایی با نظم بالاتر و عمومی‌تری پیوند می‌خورد؛ که وابستگی آن مانند رعیت بر یک ارباب می‌باشد. پویایی مدرنیته برخلاف این ثبات ظهور پیدا کرد. این تحول با الهام از علم مدرن، در پیشرفت بی‌نهایت دانش و پیشرفت بی‌نهایت به سمت اصلاح اجتماعی و اخلاقی، محرک‌های خود-تقویت‌کننده تولید انبوه، کالایی‌شدن و رشد سریع شهرها را به کار انداخت (یونگ، ۲۰۱۶: ۹۳). در واقع، روح تحول‌خواهانه بوده که سیطره خود را بر نگرش گسست حاکم کرده

است. از این روست که هگل، گسست، تدوام و تحول را پایه‌های تحلیل تاریخی خود قرار می‌دهد و گسست و تدوام را ضدینی می‌داند که با وحدت خود پدیدآورنده تحول می‌شود (هگل، ۱۹۷۷). اما بایستی گفت که مدرنیسم با دوگانگی تحول از یک سو و حادث کردن امیال خطرناک از طرف دیگر، بر ارزش و عاملیت انسان تاکید دارد. در واقع مدرنیسم، راهی به درون گودال طی می‌کند و در عین حال، جویای راهی به بیرون است. یا به تعبیری: "مدرنیسم راهی از میان گودال است. یا مدرنیسم، به آدم‌های مدرن نشان می‌دهد که چگونه می‌توانند کنار هم پایدار بمانند، آن هم در وسط دریایی از بیهودگی و پوچی که می‌رود تا شهرها و ذهن‌های آنها را فرو بلعد (برمن، ۱۳۷۹: ۳۲۶)

مفهوم مدرنیته با ظهور قلمرو شهری مدرن هم به عنوان ساختاری فیزیکی و هم اجتماعی - روانی ارتباط نزدیکی دارد (گیانی، ۲۰۱۷: ۱۴۷). از یک سو، شهر مدرن زادگاه عقلانیت بی‌روح، پول درآوردن و زندگی کم عمق است (کواچ، ۲۰۱۷: ۱۰۲). از سوی دیگر کیفیت حضور انسان و کالبد زیستی در شهر مدرن متناسب با نگرش فردیت و گسست‌گونه پدیدار می‌شود. لذا، داستایوفسکی می‌گوید: «آدمی عاشق آفرینش و ساختن است. کسی چه می‌داند، شاید او فقط از فاصله دور به این بنا علاقه دارد و نه از نزدیک؛ شاید فقط به ساختن آن علاقه دارد و مایل نیست در آن زندگی کند» (برمن، ۱۳۷۹: ۲۹۶). در اینجا تمایز حیاتی میان ساختن بنا و زیستن در آن است؛ میان ساختمان در مقام رسانه‌ای برای رشد و تحول نفس، و ساختمان در مقام محفظه‌ای برای محبوس کردن نفس. فعالیت مهندسی تا زمانی که نوعی فعالیت باقی بماند می‌تواند خلاقیت بشری را به نقطه اوج برساند ولی به محض آنکه انسان سازنده دست از ساختن می‌کشد و در پس آنچه ساخته است سنگر می‌گیرد، انرژی‌های خلاق آدمی، منجمد و کاخ بدل به مقبره می‌شود. لیکن هر گاه ماجرا و تلاش به قاعده و تکرار تبدیل گردد؛ کاخ به سوراخ موش بدل می‌گردد و در این صورت مدرنیسم چیزی نخواهد بود مگر حکم مرگ روح (همان).

۱-۲. تئوری پنجره‌های شکسته و مدرنیته

جیمز کوین ویلسون و جرج کلینگ برای اولین بار نظریه پنجره‌های شکسته را در مقاله‌ای با عنوان "پنجره‌های شکسته" در شماره مارس ۱۹۸۲ در ماهنامه آتلانتیک معرفی کردند.

روانشناسان اجتماعی و افسران پلیس معمولاً موافق هستند که اگر پنجره‌ای در ساختمان شکسته شده و سپس تعمیر نشود، بقیه شیشه‌ها نیز به زودی شکسته خواهند شد. این موضوع در محله‌های زیبا به اندازه محله‌های فرسوده صادق است... یک پنجره شکسته شده تعمیر نشده نشانه‌ای بر این ادعا است که هیچ کس بر این موضوع اهمیتی نمی‌دهد و بنابراین شکستن پنجره‌های بیشتر هیچ هزینه‌ای ندارد (ویلسون؛ کلینگ، ۱۹۸۲: ۳۱).

در طی چند سال بعد از ارائه این مفهوم که نظریه "پنجره‌های شکسته" نامیده می‌شود، بسیاری از رشته‌های علمی تحت تاثیر قرار گرفته‌اند تا اثرات این آشفتگی را در محله‌ها و ساکنان آن‌ها بررسی کند (اوبرین؛ فارل؛ ولش، ۲۰۱۹: ۲۷۲). نظریه پنجره‌های شکسته شده (ویلسون؛ کلینگ، ۱۹۸۲) یک نظریه محبوب در سیاست است که به طور مستقیم به اهمیت ادراک از جرم مرتبط است. ویلسون و کلینگ با استفاده از مطالعه روانشناسی اجتماعی از زیمباردو (۱۹۶۹)، نشان می‌دهند که نمادهای قابل مشاهده آشفتگی، چرخه‌ای از زوال را شروع می‌کنند که محله‌های آسیب‌پذیر را در برابر هجوم مجرم آسیب‌پذیر می‌کند. آنها پیشنهاد می‌کنند که دو مسیر ادراکی مرتبط با این فرآیند وجود دارد. اول، ساکنان درک می‌کنند که مشکلات اختلالات طبیعی و اجتماعی را احساس کرده و از جامعه خارج می‌شوند - بنابراین کنترل‌های اجتماعی غیررسمی را پایین می‌آورند. دوم، متخلفان بالقوه نیز این اختلال انباشت شده را درک می‌کنند و نتیجه می‌گیرند که کنترل‌های اجتماعی ضعیف بوده و باعث افزایش اقدامات مجرمانه خود در این منطقه می‌شوند زیرا نتیجه می‌گیرند که احتمال شناسایی و دستگیری در چنین مناطقی کمتر از محلات منظم است (هینکل؛ یانگ، ۲۰۱۴: ۲۶). تئوری پنجره‌های شکسته تعامل شناختی بین جامعه و روان (حسن‌رضایی، ۱۳۹۵: ۸۵) را برای فهم ارتباطات فضایی با ادراکات، عقاید، رفتارها و روحیات انسانی فراهم می‌سازد. جوامع مدرن با غلبه فلسفه فردگرایی، دگرگونی‌های بنیادین در ارکان زندگی بوجود آورده و سبب پیدایش اشکال جدیدی از روابط و مناسبات فضایی - شهری شده است (کلانتری؛ قنبری، ۱۳۹۳: ۱۸). دورکیم از بزرگترین اندیشمندانی بوده که آنومی و کجروی را پیرامون مدرنیته تبیین کرده است. از نظر دورکیم، در جامعه مدرن، نظارت وجدان جمعی سست شده و فرد تا حدودی زیادی از زیر نفوذ وجدان جمعی رها می‌شود و با ضعیف شدن روح جمعی و آزاد شدن فرد از زیر سلطه آن، زمینه‌ها برای بروز کجرفتاری بوجود می‌آید. بنابر یک ضرب‌المثل آلمانی؛ هوای شهر

انسان را آزاد می‌کند. به نظر دورکیم، سرشت انسان دوگانه است: سرشت زیستی که "خودخواه" است و سرشت اجتماعی که "دیگرخواه" است. دوگانگی میان بدن انسان و نیازهای آن از یکسو و روح آدمی و خواسته‌های آن از سوی دیگر، پدیدآورنده کشاکش دائمی میان جسم و روح است. اگر خواسته‌های آدمی مهار نشوند زندگی اجتماعی با وضعیت بی‌هنجاری روبه‌رو می‌شود. حالتی که در آن جایی برای زنده ماندن جسم و پایدار ماندن روح وجود ندارد. «زندگی جدیدی که به طور ناگهانی بوجود آمده است نتوانسته است خود را به طور کامل سازماندهی کند» (دورکیم، ۱۹۸۴: ۳۳۹). گسست‌های برخاسته از تفکرات مدرنیته، نوعی بحران را در نظام ارزشی و هنجاری جامعه به دنبال می‌آورد.

۳-۱. سینما و شناخت

هایدگر می‌کوشد نشان دهد که کار هنری یک شیء نیست. کار هنری در مقام خود از یک تکه چوب و سنگ به عنوان شیء متمایز است و در واقع "چیز دیگری" است. در یک جمله کار هنری از "امر دیگر" سخن می‌گوید و "دیگری" را در شان تمثیل و کنایی به ظهور می‌رساند. هنرمند به عنوان خالق کار هنری جنبه شیء‌ای کار را می‌سازد؛ اما در آن شیء‌ای که می‌سازد، "چیز دیگری" نیز فرآورده می‌شود (صافیان؛ انصاری، ۱۳۹۳: ۶۰). تنها از طریق تامل در کار هنری است که حقیقت ابزار از میان کار نمایان می‌شود. در کار هنری، حقیقت موجود خود را در کار نشانده است. لذا ذات هنر، "خود را-در-کار-نشاندن حقیقت" هست (همان: ۶۳). تجربه فیلم هرگز قالب ابژکتیوی ندارد. بلکه فیلم به عنوان چیزی که هست، درک و دریافت می‌شود: یک فعالیت قابل دیدن و یا بینایی محور که در رابطه‌ای پررنگ با اشیاء جهان و دیگر چیزهای قابل تجسم بصری، به منصف ظهور می‌رسد (سوبچاک، ۱۹۹۱: ۱۷۱ به نقل از ابراهیمی اصل؛ پناهی؛ فروتن، ۱۳۹۷: ۷۰). سازنده فیلم و تماشاگر در یک ارتباط فهمی غیرمستقیم با جهان که ابژه مشترک فهمی آن‌هاست، قرار دارند. آن‌ها همچنین وارد یک ارتباط فهمی با دیدگاه و نحوه بیان یکدیگر می‌شوند. به عنوان یک فهم و بیان هم‌مرز از جهان زیسته مشترک، فیلم مجرایی برای فهم ما ارائه می‌دهد که تکنولوژی را به جریان می‌اندازد و تکنولوژی در راستای این عمل قادر به ایجاد پلی بین جدایی فهم و بیان فیلم‌ساز و تماشاگر می‌شود. بنابراین فهم و بیان آن دو وارد یک رابطه دیالوگی با یکدیگر می‌شوند که متمرکز به نحوه نگاه آن دو به جهان شده و دیالوگ بصری ایجاد می‌شود (سوبچاک، ۱۹۹۱: ۱۷۳ به نقل از ابراهیمی اصل؛ پناهی؛ فروتن، ۱۳۹۷: ۷۰).

از دیرباز، دو نظریه اساسی در سینما وجود داشته که با فراز و فرودهایی، همواره جایگاه اصلی خود را در نظریه‌های سینمایی حفظ کرده‌اند. "شکل‌گرایان"، بیشتر به جنبه‌های شکلی اثر توجه داشته و واقع‌گرایان، هر چه کمتر به فرم و شکل و بیشتر به تأثیرات انسانی بر آن چه در دوربین ثبت می‌شود و بر پرده نقش می‌بندد، می‌پردازند. برخلاف نظریات شکل‌گرایان که سینما را در فرم، تدوین و شکل خلاصه می‌کنند؛ نظریات واقع‌گرایان به نوعی، به صورت هستی‌شناسانه با سینما مواجه می‌شوند. واقع‌گرایان بر مواجهه هرچه درست‌تر با هستی و به حداقل دخل و تصرف شکلی در آن تأکید دارند و از دل نظریه واقع‌گرایی، نظریه پدیدارشناختی متولد می‌شود (موسوی‌نژاد؛ چهرمی، ۱۳۹۷: ۱۶۳). از آنجایی که کاوش درک هنر در سطح شناختی، به دنبال برداشت تفسیر است (کروکاسکین؛ وایتین، ۲۰۱۵: ۱۰۰) در پژوهش حاضر با رویکرد نظری واقع‌گرایان به تحلیل نشانه‌شناسی از اثر سینمایی ایثار تارکوفسکی پرداخته می‌شود.

۲. پیشینه تجربی

هایدگر (۱۹۷۱) با جستار خود در ساختن؛ سکونت کردن؛ اندیشیدن، فراخوانی برای اندیشیدن در مفهوم سکونت انسانی داده است. هایدگر در این فراخوان این سوال را مطرح می‌کند که "خانه‌های امروزی حتی ممکن است به خوبی برنامه‌ریزی شده، برای نگهداری آسان، بسیار ارزان، برای هوا، نور و خورشید باز باشند، اما آیا خانه‌ها به خودی خود تضمین می‌کنند که سکونت در آنها اتفاق می‌افتد؟. هایدگر با استدلال‌های زبان‌شناختی، میان ساختن و سکونت کردن پیوستگی معنایی را مطرح می‌کند. دیوید هاروی (۱۳۹۳) در کتاب "وضعیت پسامدرنیته: تحقیق در خاستگاه‌های تحول فرهنگی" ضمن گزینش سینما در تحلیل زمان و فضا به علت برخوردار بودن هرچه بیشتر سینما در مدیریت درون‌مایه‌های درهم تنیده فضا و زمان؛ در تحلیل دو فیلم بلیدرانر (تیغ‌ساز) ریدلی اسکات (۱۹۸۲) و بال‌های آرزو ویم وندرس (۱۹۸۸) آن دو را بازنماکننده مهم تجربه فضایی- زمانی پست‌مدرنیته قلمداد می‌کند. دیوید سیمون (۲۰۰۰) در جستار خود با عنوان "راهی برای دیدن انسان و مکان: پدیدارشناسی در تحقیقات محیط - رفتار"، پدیدارشناسی را روشی نوآورانه برای جستجوی روابط فرد با محیط و شناسایی و درک ساختار پیچیده و چندبعدی آن معرفی می‌کند. همچنین پدیدارشناسی زبان مفهومی مفیدی برای تطبیق رویکرد شهودی یک طراح محیط با رویکرد عقلانی بیشتر برای محقق

دانشگاهی فراهم می‌کند. لذا پدیدارشناسی ممکن است یک راه مفید برای محقق رفتار محیط بوده تا تنش‌های دشوار بین احساس و تفکر، بین درک و طراحی، و بین تجربه زندگی دست‌اول و روایت‌های مفهومی دست‌دوم آن را آشتی دهد. حبیب و صحاف (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «کریستین نوربرگ شولز و فضای وجودی»، به بررسی نوشته‌های اصلی کریستین نوربرگ شولز پیرامون سکونت پرداخته‌اند. وجود، فضا و معماری نقطه عطفی در پروژه نظری نوربرگ شولز است. در حالی که اولین کار او مبتنی بر رویکرد ساختارگرایانه با ترکیب نشانه‌شناسی و نظریه‌های گشتالت بود، این اثر تغییری را نشان داد که بعدها به یک رویکرد پدیدارشناسی تعبیر می‌شود. «وجود، فضا و معماری»، «روح مکان» و «مفهوم سکونت» سه‌گانه پدیدارشناختی را تشکیل می‌دهند. حبیبی و رضایی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «شهر، مدرنیته، سینما؛ کاوش در آثار ابراهیم گلستان» با استفاده از تحلیل محتوا آثار ابراهیم گلستان به بحث در مورد شهر و مدرنیته در ایران می‌پردازد. مدرنیسمی که گلستان توصیف می‌کند، مدرنیسم توسعه-نیافتگی است و در داستان‌های مجموعه *آدرماه آخر پاییز* به صورت اعتراضات کارگری بیان می‌شود در *اسرار گنج دره جنی* با فروریختن بناهای جدید عیان می‌گردد. شهر مدرنی که که گلستان مدنظر دارد، شهری است که در آن آرمان فرهنگی مدرنیته و توسعه اقتصادی به موازات هم پیش روند. وی روشنفکر توسعه‌گر است اما نگاه او به همزاد مدرنیته یعنی بازگشت به اصل است. صادقی‌پور، فهمی‌فر و بیات (۱۳۹۳) در خوانش هایدگر تا اصفهان صفوی با استفاده از پدیدارشناسی هرمنوتیک به بررسی آرای هایدگر پرداخته‌اند. مقاله سعی در پرداخت به سکنی‌گزیدن انسان در رجعت به ریشه‌ها و حقیقت وجودی خود در جهان دارد. مقاله این پیشنهاد را در خود دارد که برای انسان معاصر که نیازهای واقعی‌اش برای زیستن در فضای معمارانه و شهرسازانه در چالش مدرن و پسامدرن مغفول مانده، نگرش هایدگر می‌تواند نوید بخش‌هایی باشد. آنچه که در اصفهان عهد صفوی مشاهده می‌شده است و امروز به نوستالژیک بدل گشته است. حسن‌رضایی (۱۳۹۵) در پژوهشی به بازخوانی برخی حکایات و ضرب‌المثل‌ها در ادبیات فارسی پیرامون نظریه پنجره‌های شکسته می‌پردازد. ایشان نتیجه‌گیری می‌کنند که ترس از شروع برخی خطاها و ناهنجاری-ها بیش از آنکه به زمان، مکان و یا قوم خاصی محدود باشد، موضوعی جهان شمول بوده و به ویژگی‌های ذهنی و روانی همه انسان‌ها در تمام زمان‌ها و مکان‌ها مربوط می‌شود. روان‌شناسان و همکاران (۱۳۹۹) به بازخوانی بازتاب شهر تهران به عنوان نماد مدرنیته در دو فیلم *خشت و آینه* و *دایره مینا* پرداخته‌اند. آنها با استفاده از نشانه‌شناسی، ساختار پنهان فیلم‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند که مشخصه‌های مدرنیته اعم از خودبیگانگی انسان در شهر، تناقض‌های جامعه در حال گذار از سنت به مدرنیته، دگرپسندی رفتارها و هنجارهای فرهنگی اجتماعی و تاثیر آنها بر رفتار و هنجارهای شهری، تضاد میان کهنه و نو، ناپایداری فضاهای کالبدی، تخریب و نوسازی دائمی شهر در فیلم‌ها مورد تاکید بوده‌اند.

پژوهش حاضر با دخیل کردن تئوری پنجره‌های شکسته و با تاکید بر بازنمایی در بررسی اثر ایثار تارکوفسکی سعی در بازشناسی مفهوم سکونت دارد. با این حال همانطور که ذکر گردید متاثر از زمینه و نگاه هایدگری در فهم سکونت می‌باشد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده که بر مبنای رویکرد استقهایمی و با بهره‌گیری از نشانه‌شناسی سوسور به استخراج مفاهیم مربوط به موضوع بازنمایی (سکونت شهری مدرن) پرداخته و با استفاده از تئوری داده بنیاد در جهت نظریه‌پردازی برای سکونت شهری مدرن، پیرامون تئوری پنجره‌های شکسته اقدام می‌گردد. نمونه مورد مطالعه فیلم «ایثار» (۱۹۸۶) آندری تارکوفسکی بوده که علت انتخاب اثر را می‌توان در معناگرایی سینمای تارکوفسکی (موسوی‌نژاد؛ جهرمی، ۱۳۹۷: ۱۶۱) از یک سو و غنی بودن مفاهیم حاصل از کنش، سوژه و فضای حاصل شده از سکونت انسان مدرن در اثر حاضر از سوی دیگر عنوان نمود.

نشانه‌شناسی از جمله روش‌های رویکرد تفسیری به علوم اجتماعی قلمداد می‌شود که سعی دارد پیچیدگی و عمق معنای مستتر در متن را مطالعه کند. لذا با استفاده از فنون کیفی کوشیده می‌شود تا داده‌های غنی به لحاظ بار معنایی بدست آورده شود (نزاقتی؛ درخشه، ۱۳۹۰: ۱۸۷). سوسور الگویی دو وجهی از نشانه ارائه می‌کند. از دید او نشانه تشکیل شده از دال (تصویر/صوت) و مدلول (مفهوم) که دال به آن دلالت می‌کند. در واقع هر چیزی که به غیر خود دلالت کند نشانه است. برای دریافت دال، ملحوظ داشتن فاعل بازنمایی و موضوع بازنمایی مطرح می‌باشد. فاعل بازنمایی همان زاویه دید بصری فیلم‌ساز بوده که با جهان‌بینی و نگاه فیلم‌ساز و انتخاب‌های شکلی مرتبط بوده و موضوع بازنمایی، «آنچه به آن نگاه می‌شود» بوده که در اینجا سکونت پیرامون شهر مدرن موضوع بازنمایی قرار گرفته است. همچنین، برای استخراج مفاهیم ذهنی یا مدلول بایستی درکی از ساختار جانشینی و ساختار هم‌نشینی حاصل شود. این دو نوع ساختار به تمایزی بر می‌گردد که میان دو مفهوم «هم‌زمان» و «درزمان» وجود دارد. سوسور

هم‌زمان را به معنی تحلیلی و در زمان به معنای تاریخی به کار می‌برد. لذا مطالعه هم‌زمان یک متن به روابطی که میان عناصر آن وجود دارد توجه نشان می‌دهد و مطالعه در زمان، نحوه تکامل روایت را می‌نگرد. به بیانی، تحلیل هم‌زمان متن، به دنبال تقابل‌های نهفته در متن است اما تحلیل در زمان بر تسلسل پیش آمدها که روایت را می‌سازد تاکید دارد (اجاللی؛ گوهری‌پور، ۱۳۹۴: ۲۳۸). از آنجایی که تحقیق حاضر سعی در ارائه نظریه در باب سکونت شهری مدرن پیرامون نظریه پنجره‌های شکسته بوده، از روش داده بنیاد در طراحی مدل نظریه‌ای بهره گرفته می‌شود. تحلیل تحت نظریه داده بنیاد چندین گام دارد: در کدگذاری باز، پژوهشگر با بخش‌بندی اطلاعات، طبقات خاصی را درباره پدیده تحت مطالعه به وجود می‌آورد - که در این راستا مفاهیم مستخرج از نشانه‌شناسی مورد استفاده قرار می‌گیرند- و درون هر طبقه چندین خصوصیت یا طبقه فرعی را مشخص می‌شود. در کدگذاری محوری، پژوهشگر داده‌ها را به شکل جدیدی سازماندهی و دسته‌بندی می‌کند و نتیجه را از طریق یک طرحواره کدگذاری یا نمودار منطقی نمایش می‌دهد. در کدگذاری گزینشی، پژوهشگر می‌تواند نوعی "داستان" بنویسد که طبقات را به هم مرتبط می‌سازد یا به جای این کار، گزاره‌ها یا فرضیه‌هایی ارائه دهد که حاکی از روابط پیش‌بینی شده بین طبقات باشند (کرسول، ۱۳۹۸: ۹۰-۹۱). در جهت اطمینان‌پذیری پژوهش، سعی شده در هر مرحله تحلیلی، بازگشت به متن (فیلم) صورت گیرد تا جامعیت و نگرش‌های حاکم در آن تدقین یابند. در جهت تأیید ساختاری، سعی در تلفیق گزاره‌هایی خواهد شد که با تفسیر موجود همخوانی داشته باشد. همچنان برای قضاوت در مورد کیفیت تفسیر موارد ذیل مورد توجه قرار می‌گیرند:

- مطالعه در مورد یک فرایند، عمل یا تعامل به عنوان عنصر اصلی ایجاد نظریه، انجام شده باشد.
- نوعی فرایند کدگذاری برای حرکت از داده‌ها به مدل نظری بزرگتر استفاده شده باشد.
- مدل نظری به صورت نمودار یا نگاره ارائه شود.
- یک پیرنگ یا گزاره‌ای وجود داشته باشد که طبقات مدل نظری را بهم پیوند دهد.
- نوعی بازاندیشی صورت گیرد.

فرایند و مدل مفهومی تحقیق به سان شکل شماره ۱ می‌باشد.

یافته‌ها و بحث

الکساندر ملحد سالخورده، پایان جهان را توسط فاجعه‌ای اتمی تجربه می‌کند. قهرمان داستان به خدا قسم می‌خورد که اگر این اتفاق نیفتد همه چیزهایی را که دوست دارد فدا کند و برای این منظور با یک زن محلی که ساحر است می‌خوابد. وقتی صبح روز بعد از خواب بیدار می‌شود، همه چیز عادی به نظر می‌رسد، اما اینکه الکساندر تمام حوادث را در خواب دیده است، هرگز مشخص نمی‌شود. با این حال، الکساندر تصمیم می‌گیرد از هر چیزی که دوست دارد و دارایی‌اش است، دست بکشد، خانه‌اش را آتش بزند و به موسسه‌ای فرستاده شود.

موضوع بازنمایی فیلم ایثار، تمثیل واقع‌گرایانه از انسان امروزی است که در بستر فضای مدرنیته به گسست پیرامون خود و سکونت رسیده است. سکونت، فرآیندی است که آدمی در جریان آن "مکان بودن" را تبدیل به خانه می‌کند و با چهار منبع اصلی تفکر یعنی خدا، خود، آسمان و زمین به برقراری هماهنگی می‌پردازد. در واقع، سکونت برقراری پیوندی پر معنا بین انسان و محیطی مفروض است؛ آن هم با ایثار شدنی است. حال ایثار چیست؟ تارکوفسکی در مصاحبه‌هایی که آخر عمرش داشته اظهار می‌کند که ایثار، نادیده گرفتن آن کیفیت انسانی‌ای است که انسان را از بهائتم متمایز می‌کند و از طرفی حفظ شان و مقام اوست (لوفانو، ۱۳۶۸: ۷۷). ایثار و قربانی کردن غالباً در اسطوره‌شناسی با اسطوره آفرینش همراه است. در واقع ایثار، ستایش آغاز است؛ ستایش تولد جاودانه (بهادری، ۱۳۹۸: ۴۵). نزدیک یک شب است که هواپیماهای جنگی بر سر شهر گویای قوه شروع یک جنگ فراگیر دارد. گشتی ست جنگ تمام مسائلی تراژدی‌ای است که انسان‌های امروزی پیرامون تفکرات مدرنیته مقابل خود می‌بینند. الکساندر با خدای خود عهد می‌بندد که اگر خود و خانواده‌اش تا سحرگاه زنده بمانند، ایثار و از خود گشتگی خواهد کرد. در نهایت این مهم پیرامون الکساندر صورت می‌گیرد. الکساندر که شخصیت اصلی داستان است؛ در عین حال که در زندگی اجتماعی فرد موفق بوده اما دچار افسردگی است، با این حال با هدایت "اتو" - که نقش مرشد را بر عهده دارد- به قهرمان امیدوار تبدیل می‌شود. از آن سو است که تارکوفسکی، زیستن در جهانی فاقد امید را بحران جهان مدرن می‌داند (موسوی‌نژاد؛ جهرمی، ۱۳۹۷: ۱۶۸). تارکوفسکی خود در توصیف الکساندر می‌گوید: «الکساندر احساس می‌کند دل آشوبه‌ای گرم و سنگین به قلبش حمله می‌برد. پاهایش بنا می‌کند به لرزیدن. نامطمئن از سویی به سویی می‌رود» (تارکوفسکی، ۱۳۸۷ به نقل از موسوی‌نژاد؛ جهرمی، ۱۳۹۷: ۱۶۷).

شروع فیلم با کاشت درختی که خشکیده (شکل ۲) و روایتی از راهبی که درخت خشکیده را بر روی فراز کوهی رویانیده بود شروع می‌شود. کارل گوستاو یونگ پس از بررسی تطبیقی دین و اسطوره پی می‌برد که چرا ضمیرناخودآگاه انسان اغلب تصویر درخت را پدید می‌آورد. علت این نمادسازی، تصویر جهان شمول درخت کیهان است که در مرکز عالم قرار دارد و آسمان و زمین را باریشه‌ها و شاخه‌هایش پیوند می‌دهد. لذا درخت مناسب‌ترین نماد برای نمایش ناخودآگاهی (ریشه)، تحقق آگاهی (تنه درخت) و فراآگاهی (شاخ و برگ) فرد بشمار می‌آید. از آنجایی که عالم بشری ادامه همان فرآیند کیهانی است، ضمیر ناخودآگاه نمی‌تواند تصویری مناسب‌تر از این برای فرآیندهای تحول‌بخش زندگی و نیروهای زاینده برگزیند (محمدی‌فریدن، ۱۳۹۴: ۵). جدایی ریشه از خاک است که موجب می‌شود انسان در زیست خود به بازاندیشی برسد؛ اینکه برای رشد درخت، شرایط ظاهری نظیر آب، خاک و نور کافی نیست و این سرسبزی و رشد و طراوت و زنده‌بودن به قاعده‌مندی زیست محول شده است. ایمان، ریشه کردن در خاک هست. انسان نیاز مبرمی به این دارد که به محیط خویش اعتماد داشته باشد و در همین اعتماد است که می‌تواند در قلمرو واقعیت زندگی کند (حسینی، ۱۳۷۷: ۳۱). لذا بایستی پیوندی همیشگی، تمامی اجزای زیستی انسان را در ایده‌هایی با نظم بالاتر و عمومی‌تری هدایت نماید. از سوی دیگر، محور تاکیدی ثانی که تا آخر فیلم در اساس قرار گرفته است خانه الکساندر است؛ خانه‌ای که دور از شهر که خانواده الکساندر در آن اقامت داشته‌اند که در وصف آن، الکساندر به فرزند خود می‌گوید که "ما برای گردش آمده بودیم که گم شدیم". ضمن بازنمایی پرتاب شدن خود و انسان‌ها در یک مکان و فرهنگ خاص و در برهه زمانی از تاریخ بشری که انسان را محور نگرش و عمل قرار داده؛ دگردیسی انسجام و پیوستگی نظام سنتی با گسست پیرامون کالبد زیستی انسان را بواسطه مدرنیته نمایان می‌سازد.

گسست و انقطاع، بنیان تاکیدی در نگرش مدرنیته قلمداد می‌شود. کی‌یرکگور فیلسوف دانمارکی، هر نوع انقطاع و گسست از امری را گناه می‌داند (حسینی، ۱۳۷۷: ۳۰). در بستر شهر مدرن نیز علاوه بر گسست درونی در انسان، در سطح عینی‌تر از زیست انسانی نیز این انقطاع، تبلور کالبدی می‌یابد. انقطاع از طبیعت و انقطاع کالبدی از این تفکر پدید آمده‌اند؛ لذا طبیعت، تحت مکتب قدرت به عنوان شالوده ماشین‌گرایی تحت تصرف قرار می‌گیرد. چرا که جامعه زیستی متشکل از دو جز قدرتمند انسان و طبیعت بوده که مترادف با گزاره "حق برابر است با زور"، جز قدرتمند یعنی انسان، استیلای خود را بر کارکرد دیگر اجزا در جامعه می‌گذارد. هم‌چنان که محل سکونت از دسترسی و کار و فراغت جدا انگاشته می‌شود. در حالی که شهرهای سنتی با بی‌نظمی ریاضیاتی همراه هستند، شهرهای مدرن از الگوهای هندسی و برپایه نظم ریاضیاتی بنا شده‌اند. چراکه آنچه مدنظر قرار می‌گیرد گزاره مقابل هست: "بر این کره خاکی هیچ چیز فراسوی اندازه‌گیری نیست" که به لحاظ هستی‌شناسانه، موید عینی بودن واقعیت بوده و حس‌گرایی منبع شناخت واقعیت تلقی می‌گردد. حال آنکه همراه با اصل "وحدت در عین کثرت" اگر یک قطره آب را روی قطره آب دیگر بریزیم دو قطره آب حاصل نمی‌شود؛ بلکه یک قطره بزرگ‌تر پدید می‌آید و به عبارتی دیگر؛ یک بعلاوه یک، یک می‌شود. آنچه انسان را از حقیقت واقعی باز داشته، نگرش اثبات‌گرایانه و ظواهر دنیوی (شکل ۳ و ۴) می‌باشد. چنانچه اتو که نقش مرشد را ایفا می‌کند، حقیقت‌پنداشتی اثبات‌گرایان را مثل سوسکی می‌داند که گرد بشقاب می‌چرخد و فکر می‌کند مصمم رو به جلو حرکت می‌کند. حال، الکساندر همانند فاوست گوته به کلمه‌ای که در نزد خود می‌بیند سیر حرکتی‌اش را پیدا کند. در سیر این حرکت، بایستی "کلمه" تبدیل به عمل شود. این سفر از کلمه تا اندیشه و بعد از اندیشه تا نیرو و بعد از نیرو تا عمل سوق پیدا می‌کند. این عمل در شخصیت اصلی / قهرمان داستان معنا پیدا می‌کند. هم‌چنین، در یکی از سکانس‌های فیلم، الکساندر می‌گوید: " ... خسته شدم از کلمه کلمه کلمه".

بازتاب نهایی سیر تحولی ایثار الکساندر در فیلم با موسیقی باخ - که در توصیف آن گفته شده "موسیقی باخ به همه چیز؛ به تصویر، طبیعت و تپش دل ما حاکم است. صدای بخشایش و فیض خداوند است. باور به نیرویی لایزال است که شادی را آفریده است" (خواججه‌نوری، ۱۳۶۸: ۵۸) - و با تصویری از درخت خشک که در حال شکوفایی بوده، نمایان است که در پس‌زمینه آن زیبایی با چاشنی معنایی آرامش نشان داده شده است (شکل ۵). هم‌چنین است رسیدن به آرامش با همان مفهوم انتزاعی سکونت؛ نیازمند عبور کردن از تیغه‌های تفکرات مدرنیته است و این امر هیچ وقت در جهان بیرونی محقق نمی‌شود (شکل ۶).

به صورت مبسوط دال‌های حاصل از سوژه، کنش و فضای پدید آمده از روایت سلسله‌مراتبی (رابطه هم‌نشینی) و دلالت یا مفاهیم مرتبط در جدول شماره ۱ و مفاهیم مرتبط از روابط جانشینی در جدول شماره ۲ آورده شده‌اند. روابط جانشینی تفاوت‌های کاربردی نشانه‌ها و مربوط به دال‌های بین‌متنی است که در آن متن مورد نظر وجود ندارد و به صورت ذهنی تقابل نهفته در اثر بیان می‌گردد.

در راستای تبیین تئوری پنجره‌های شکسته در سکونت شهر مدرن در قالب نظریه داده بنیاد، کدگذاری باز با برچسب مفاهیم بر کنش، سوژه و فضاها دارای معنا در فیلم صورت می‌گیرد که با نشانه‌شناسی حاصل گشته است. مفاهیم دارای معانی همسو در زیر طبقات تجمیع شده‌اند. همچنین، زیرطبقاتی که روند مشترکی از آنها قابل برداشت بوده و همچنین برای انتزاعی‌تر کردن مفاهیم زیرطبقات، در طبقات عمده آورده شده‌اند.

گفتنی‌ست ناآرامی فضایی و گمراهی در قالب زیرطبقه آنومی، جدایی از غیر و بی‌خانمانی در زیرطبقه گسست و تهدید هستی با باز نمود دیگر در طبقه زیست‌ناپذیری، برای درک پنجره‌های شکسته در ایثار تارکوفسکی مطرح می‌شود. حقیقت نامقدس، ایده‌آل‌گرایی، بی‌هویتی، هیچ‌انگاری اخلاقی، عادت‌زدگی، تظاهر، ماشین‌گرایی، نهیسلیم، زندانی پس از آزادی، ظاهرطلبی، راحت-طلبی و عقلا نیت‌ابزاری مفاهیمی هستند که مدرنیته را با اثبات‌گرایی، عصیبت و رشد آدمی، فردیت و تعلقات این جهانی بازنمایی می‌کنند. سازه‌های ابتدائی عینیت‌زا (کلمه و اندیشه) و سازه‌های متاخر عینیت‌زا (نیرو و نگاه پراگماتیستی) عینیت‌بخش حقیقت مطلق بوده‌اند. خودشناسی و خداشناسی از مفاهیم "خدا وجود دارد"، اعتقاد‌گرایی، نظام باورهای شخصی و هوشیاری، معنای خودآگاهی را تداعی کرده و بازگشت به گذشته/ اصل، معنا، به سوی آرامش و تعالی، سازه روح و کمال را برای معنویت تشکیل می‌دهند. در نهایت سکونت با وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح در پژوهش حاضر معنا پیدا می‌کند. همچنان که زیست‌معنوی با زیست‌هدف‌مند، زیست با ایثار و عشق‌گرایی؛ زیست‌مند شدن، با آرامش، شکوفایی حقیقت و "شدن"؛ و ذهنیت‌گرایی، با میل به ذهنی شدن و دوری از چشم‌مادی‌نگر مرتبط هستند. این طبقه‌بندی در قالب کدگذاری باز به صورت جدول شماره ۳ ارائه می‌گردد. پنجره‌های شکسته به عنوان یکی از طبقات عمده از مفاهیم مستخرج در کدگذاری، برداشتی از گسست، آنومی و زیست‌ناپذیری در سکونت شهر مدرن را بیان می‌نماید که به عنوان "پدیده‌محوری" در کدگذاری محوری مورد نظر است. پدیده‌محوری‌ای که با مدرنیته بوجود آمده است و راهبرد آن عینیت‌بخشی به حقیقت مطلق می‌باشد. خودآگاهی شرایط زمینه‌ساز و معنویت، شرایط مداخله‌گر در رهیافت حاضر قلمداد می‌شوند که برآیند آن سکونت در مفهوم وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح می‌باشد. سکونت در پژوهش حاضر به صورت وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح تعریف می‌شود. بر این اساس، مدل پارادائمی کدگذاری محوری در بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در سکونت شهر مدرن به سان شکل شماره ۷ ارائه می‌گردد.

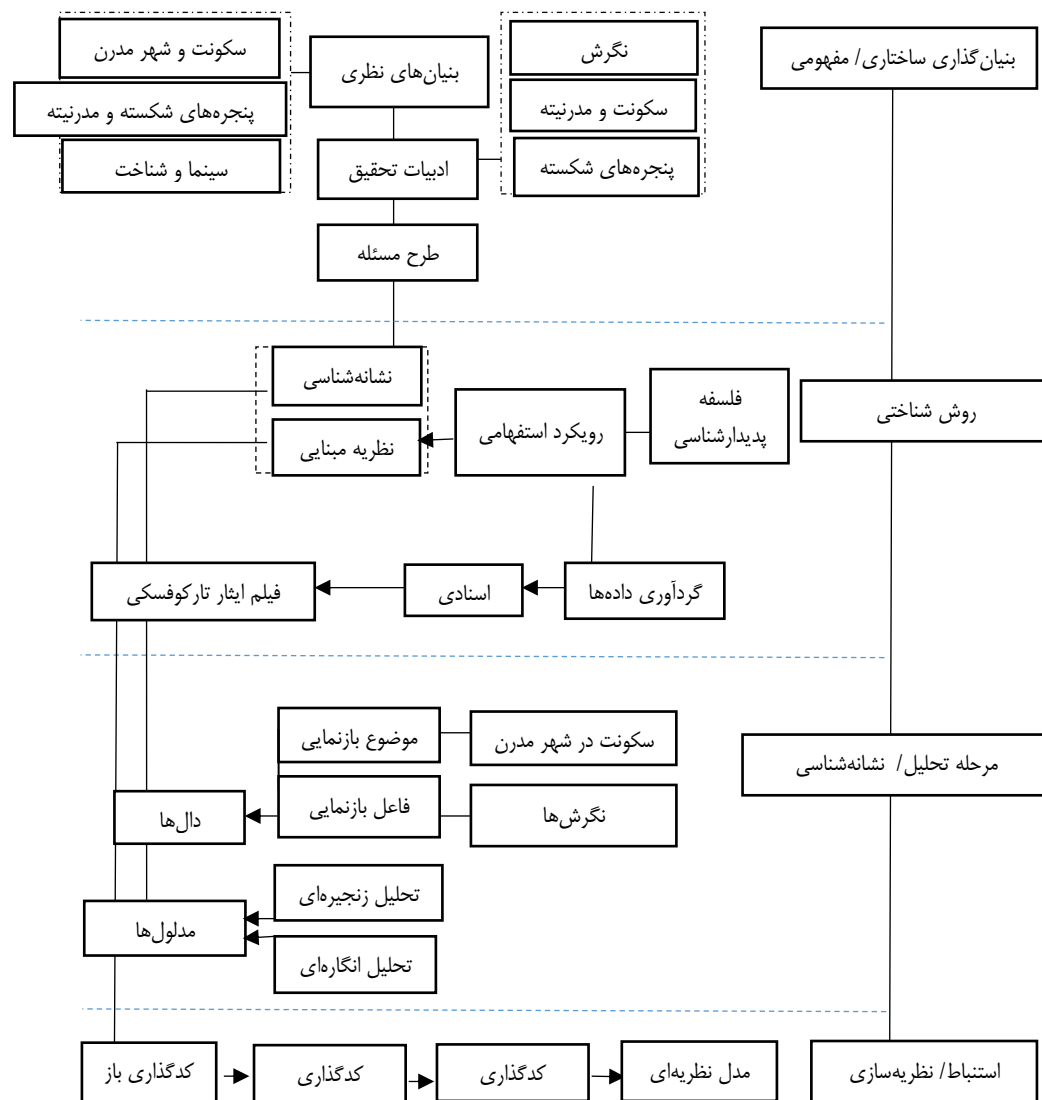
در راستای کدگذاری گزینشی می‌توان روایت کرد که آرامش (باطن و خاطر) و در کل سکونت، پیوند ناگسستنی با ادراک درونی- اجتماعی از تفکرات مدرنیته دارد. انسان ناگزیر به فهم این حقیقت است که سکونت در قرب وجود رخ می‌دهد و بی‌خانمانی و گم‌گشتگی گریبان‌گیر انسان معاصر، جز با رفتن به سوی حقیقت مطلق پیداشدن نیست. خودآگاهی یا شناخت انسان از خود ماهیت وجودی، زمینه؛ و معنویت، عامل مداخله‌گر در پیداکردن این گم‌گشتگی قلمداد می‌شود. یافتی که به وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح (سکونت) می‌انجامد.

نتیجه‌گیری

محل سکونت انسان یکی از مهم‌ترین اشکال سازمان‌دهی اجتماعی فضا بوده که در پژوهش حاضر به وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح تاویل می‌شود. این معنا، لزوم بازتعریف پارادائمی را در مواجهه عمیق با مسائل پیش‌روی زیست‌انسانی را مطرح کرده و دنیای اجتماعی را با سوبیه‌های نگرش ذهنی آشنا می‌سازد. اگر مدرنیته تاروپود پنجره زیستی انسان را بشکند در این صورت الگوهای رایج سکونت انسانی در خدمت فرهنگ آزادی بی‌حدوحدان انسانی (اعم از اقتصاد‌گرایی و دلالی و بورس‌بازی، غلبه بر دیگری اعم از انسان یا زیست‌محیط، فروپاشی نظام زیستی خانواده محور و در کل گسست پیوند زیست‌بخش انسانی) قرار خواهد داشت. لذا خنثی بودن و عدم آرامش انسان در ساختار سکونتی شهر امروزی، همزاد این امر شده است که انسان معاصر از یک پنجره شکسته رنج می‌برد. پنجره شکسته‌ای که از طلب زیست‌گسست‌گونه و به طور کلی؛ مدرنیته و اصول آن در جامعه زیستی انسان حاصل شده است. به تعبیر مارشال برمن؛ شیطان به دست خود چراغ‌ها را روشن می‌کند تا همه چیز در پرتو نوری غیرواقعی به نمایش گذارد و روشنگری خیال‌وار (سوررئال)، همراهی و همزادی بلافصلی با گمراهی عینی (رئال) دارد. پژوهش حاضر با مقاله طاهری (۱۳۹۲) و صادقی‌پور، فهیمی‌فر و بیات (۱۳۹۳) در لزوم بازاندیشی به سکونت در معنای انتزاعی‌تر و با توجه به نیازهای وجودی انسان اشتراک دیدگاه داشته است. همچنین با توجه به برداشت وجودی از نیازهای سکونتی انسان در شهر و همراستا با آرای هایدگر، پژوهش حاضر با مقاله موسوی‌نژاد و جهرمی (۱۳۹۷) در بازنمایی اندیشه‌های هایدگر در سینمای آندری تارکوفسکی همراه می‌باشد.

آنچه به عنوان نقطه اشتراک بنیادین ایثار تارکوفسکی و پنجره‌های شکسته و سکونت شهری مدرن قابل طرح بوده این است که: عدم پیوند امر کلی (اینجا؛ جهان درونی/سوبژکتیو یا تاریخ‌مندی سکونت) با امر جزئی (جهان بیرونی/ابژکتیو یا سکونت صوری) موجب جزم‌گرایی (تشدید شرایط سکونت‌ناپذیری) می‌گردد. ما در اینجا این نکته را شناسایی می‌کنیم که اگر طبق تئوری پنجره‌های شکسته، پنجره‌ای در ساختمان شکسته شده و تعمیر نشود، بقیه شیشه‌ها به زودی شکسته خواهند شد؛ در سکونت شهری مدرن نیز، توجه صرف به جهان بیرونی/ابژکتیو یا سکونت صوری موجب تشدید سکونت‌ناپذیری خواهد شد. منظور از سکونت صوری، تمام قواعد سفت و سخت منجرشونده به زیست‌پذیری یکسان شهروندان است.

راه‌های پیشنهادی در مقابل نظام شهرسازی در جهت تدقیق سکونت به مفهوم واقعی در زیست انسانی؛ بازگشت به خود چیزهاست. این مهم موجب می‌گردد نظام شهرسازی، به مفهوم سکونت به مثابه اثره صرف به آن نگاه نکرده و نگرش کمیت‌گرایانه و سلطه‌جویانه انسان مدرن بر سکونت شهری از غلبگی بازماند. سازمان‌دهی فضای سکونت همراستا با زیست‌جهان‌های ساکنان شهری موجب گام برداشتن در مسیر حفظ ارزش‌های مقوم سکونت در فضای شهری خواهد گردید. در این صورت هست که محل سکونت انسان حصاری در برابر تمایلات بی‌حدوحصر انسان مدرن می‌گردد.

شکل ۱. فرآیند و مدل مفهومی تحقیق

شکل ۲ و ۳. تصویر درخت خشک؛ همیشه برای رشد درخت؛ نور و آب و خاک کافی نیست

شکل ۴. هدیه مرشد به الکساندر؛ نقشه اروپای قرن ۱۷

شکل ۵. ظواهر مانع دریافت حقیقت

شکل ۶. سکانس پایانی فیلم ایتار

شکل ۷. به سوی آرامش؛ سکونت در جهان بیرونی محقق نمی‌شود

جدول ۱. تحلیل هم‌نشینی

مدلول	دال
خدا وجود دارد	"خودم را با خواندن نیچه به دردسر نینداختم" " [نیچه] همان که زرتشت را به غش انداخت"
اعتقاد گرای	"هر چیزی رو که باور داشته باشی اتفاق خواهد افتاد"
نظام باورهای شخصی	"ترس پسر، چیزی به نام مرگ وجود ندارد؛ فقط ترس از مرگ وجود دارد" "ترس از مرگ است که انسان‌ها وادار به انجام کارهایی می‌کند که نباید" "اگر ما از ترس مرگ نمیریم خیلی اتفاق‌های مثبت می‌افتد"
هوشیاری	"- تو هم آرام‌بخش می‌خواهی -- نه"
ماشین‌گرایی (حق برابر است با زور)	"انسان با طبیعت در افتاده و تمدنی بوجود آورده با پایه‌های مبتنی بر قدرت، ترس و وابستگی" هرس کردن باغ "از میکروسکوب استفاده می‌کنیم که انگار چماق است" "زمانی که آسایش مورد توجه قرار می‌گیرد هر دستاوردی را به گمراهی می‌کشانیم" "خانه‌ات را دوست داری پسر، انسان معمولاً کاری بیش از محافظت خود انجام نداده. محافظت در برابر دیگر آدم‌ها و نیز در برابر طبیعت"
نیپیلیسم	"مردمان بدوی خیلی از ما روحانی‌ترند" "کلیسایی که دیگر درش بسته است" "میان پیشرفت مادی و معنوی جدایی افتاده" "ما استعداد دعا کردن را از دست داده‌ایم"
ایده‌آل‌گرایی	"شرمگین شدم از اینکه وانمود کنم آدم دیگری هستم"
بی‌هویتی	"کسی که بازیگری می‌کند نمی‌تواند هویت مشخصی برای خودش داشته باشد"
عادت‌زدگی	خود هنرمند در نقش‌هایش حل می‌شود"
هیچ‌انگاری اخلاقی	"نو با بازیت منو اغوا کردی و بعد رها کردی"
بازگشت به گذشته / اصل	نقشه قرن ۱۷ اروپا هدیه مرشد به الکساندر "هر هدیه‌ای که می‌دهید یک جور افسوس برایتان می‌ماند؛ وگرنه چه طور می‌شود اسمش را هدیه گذاشت"
حقیقت نامقدس	"اروپای قرن ۱۷ هیچ ارتباطی با واقعیت ندارد" "انسان می‌تواند به یک نظم جهانی دست یابد!"
دوری از چشم مادی	"می‌بینی پسر؟ ما گم شده‌ایم" "ما همه نابینا هستیم"
میل به ذهنی شدن	"حقیقت مثل سوسکی هست که گرد بشقاب می‌چرخد و فکر می‌کند مصمم رو به جلوست"
زیست با ایثار	آتش زدن خانه
شکوفایی حقیقت	کنار گذاشتن مانع برای دیدن نقشه اروپای قرن ۱۷ م
معنا	"عمق و سادگی در کنار هم ... به نیایش می‌ماند"
تعالی	"چیزی مضطرب کننده هست. [ولی] من خودم را برای زندگی والاتر مهیا کرده‌ام"
نیرو	"اولین بار بود که اینجا بودیم نقشه نداشتیم... راستش ما بنزین هم تمام کرده بودیم... پیاده به راه افتادیم"

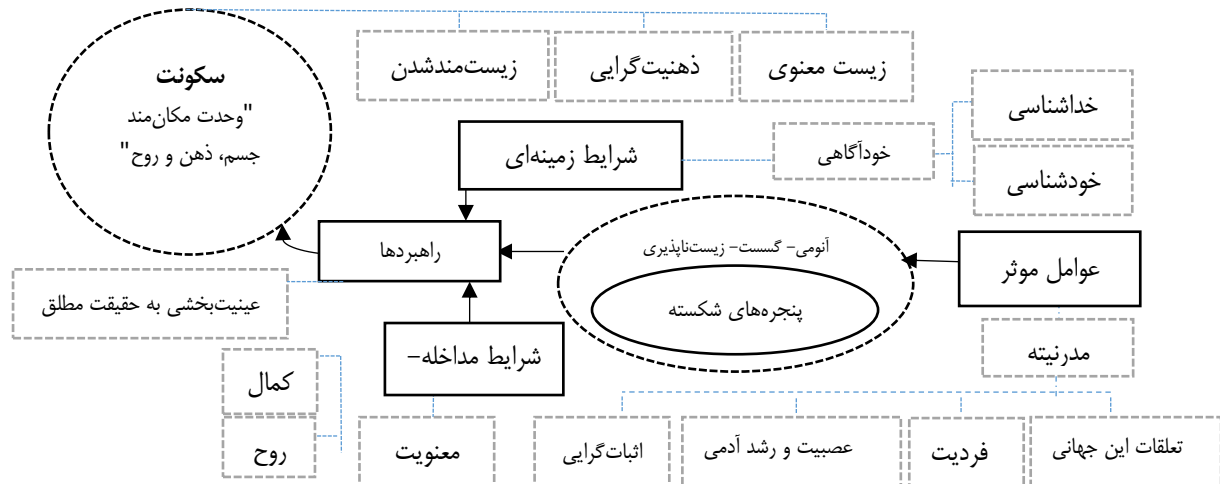
	"در چنین روزی آدم باید تمام تلاشش را بکند"
به سوی آرامش	رفتن زن الکساندر به سوی خانه آتش گرفته
زیست هدف‌مند	"ما زندگی می‌کنیم، تحمل می‌کنیم، امیدواریم، انتظار می‌کشیم، ناامید می‌شویم، درد و مرگ را تجربه می‌کنیم، در نهایت هم می‌میریم و بعد دوباره متولد می‌شویم"
اندیشه	"گاهی با خودم فکر می‌کنم اگر من هر روز با یک برنامه منظم و کاملاً در زمانی مشخص؛ کار مشابهی انجام دهم، مثل آیین و عبادت؛ جهان تغییر خواهد کرد"
"شدن"	درخت خشکی که سبز می‌شود
کلمه	"و در اول کلمه بود"
نگاه پراگماتیستی	"... خسته شدم از کلمه کلمه کلمه"
	"اگر فقط یک کسی بتونه حرف زدن رو تموم کنه و در عوض یک کار درست و جالب انجام بده... همه چیز حل میشه"
ظاهرطلبی	"من و مادر اینجا ایستاده بودیم و به این منظره زیبا نگاه می‌کردیم چنان گویج شده بودیم که نمی‌توانستیم چشم‌ازش برداریم"
راحت‌طلبی	"ما از دستاوردها شیرینانه استفاده می‌کنیم؛ از همگام که آسایش مورد توجه قرار می‌گیرد"
تظاهر	"اما درباره اشک‌ها... آنها واقعی نبودند، چیزی به چشمم رفته بود"
عقلانیت ابزاری	شخصیت آدلاید
	بعد از شنیدن خبر جنگ، آدلاید اولین کسی است که متاثر می‌شود
زندانی پس از آزادی	"من فلسفه و تاریخ ادیان و زیبایی‌شناسی خواندم؛ اما فهمیدم که خودمو ته چاه انداختم، کاملاً خودخواسته و با رضایت"
آرامش	موسیقی باخ

جدول ۲. تحلیل جانشینی

مدلول	دال
ناآرامی [در برابر تعادل جامعه زیستی]	قوه بروز جنگ
جدایی از غیر [در برابر وحدت در عین کثرت]	زندگی در جزیره
	"می‌دونی چطوری ما اینجا [جزیره] رو پیدا کردیم برای سکونت؟ ما برای گردش آمده بودیم و گم شدیم"
بی‌خانمانی [در برابر سکونت داشتن]	درماندگی زن الکساندر بعد از آتش گرفتن خانه
گمراهی [در برابر راه حق]	"اگر گناه آن چیزی است که غیرضروری ست پس تمدن ما از ابتدا تا انتها بر مبنای گناه بنا شده است"
تهدید هستی [در برابر زیست]	درخت خشک

جدول ۳. کدگذاری باز در بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در سکونت شهر مدرن

طبقه عمده	زیرطبقه	مفهوم
پنجره‌های شکسته	آنومی	ناآرامی فضایی
		گمراهی
	گسست	جدایی از غیر
		بی‌خانمانی
	زیست‌ناپذیری	تهدید هستی
مدرنیته	اثبات‌گرایی	حقیقت نامقدس
	عصبیت و رشد آدمی	ایده‌آل‌گرایی
		بی‌هویتی
		هیچ‌انگاری اخلاقی
		عادت‌زدگی
		تظاهر
	فردیت	ماشین‌گرایی
		نیهیلیسم
	تعلقات این جهانی	زندانی پس از آزادی
		ظاهر طلبی
عینیت‌بخشی به حقیقت مطلق	سازه‌های ابتدائی عینیت‌زا	کلمه
		اندیشه
	سازه‌های متاخر عینیت‌زا	نیرو
خودآگاهی	خداشناسی	نگاه پراگماتیستی
		خدا وجود دارد
	خودشناسی	اعتقادگرایی
معنویت		نظام باورهای شخصی
		هوشیاری
	روح	بازگشت به گذشته / اصل
		معنا
	کمال	به سوی آرامش
سکونت (وحدت مکان‌مند جسم، ذهن و روح)	زیست معنوی	تعالی
		زیست هدف‌مند
		زیست با ایثار
		عشق‌گرایی
	زیست‌مند شدن	"شدن"
		شکوفایی حقیقت
ذهنیت‌گرایی		آرامش
		میل به ذهنی شدن
		دوری از چشم مادی‌نگر

شکل ۸. مدل بازشناسی تئوری پنجره‌های شکسته در سکونت شهر مدرن

منابع

- ابراهیمی اصل، حسن؛ پناهی، سیامک؛ فروتن، منوچهر. (۱۳۹۷). شناخت و تحلیل تن فیلم در سینمای کیارستمی از منظر پدیدارشناسی فیلم ویوین سوبچاک، نشریه نامه هنرهای نمایشی و موسیقی، ۹(۱۷): ۶۵-۷۷. <https://dx.doi.org/10.30480/dam.2019.681>
- اجلالی، پرویز؛ گوهری پور، حامد. (۱۳۹۴). تصویرهای شهر در فیلم‌های سینمایی ایرانی ۱۳۰۹-۱۳۹۰، فصلنامه علوم اجتماعی، ۶۸: ۲۲۹-۲۷۸. <https://dx.doi.org/10.22054/qjss.2015.1285>
- برمن، مارشال. (۱۳۷۹). تجربه مدرنیته، ترجمه مراد فرهادپور، تهران: انتشارات طرح نو.
- بهادری، رقیه. (۱۳۹۸). مطالعه تطبیقی، مفهوم مرگ و جاودانگی در شعر و سینما مورد مطالعه: شعر فروغ و سینمای تارکوفسکی، فصلنامه نقد ادبی، ۱۲(۴۷): ۳۵-۶۱. <https://20.1001.1.20080360.1398.12.47.5.0>
- حبیبی، سید محسن؛ رضایی، مینا. (۱۳۹۲). شهر، مدرنیته، سینما؛ کاوش در آثار ابراهیم گلستان، نشریه معماری و شهرسازی، ۱۸(۲): ۵-۱۶. <https://dx.doi.org/10.22059/jfaup.2013.50522>
- حسن‌رضایی، حسین. (۱۳۹۵). نظریه پنجره شکسته و بازخوانی برخی حکایت‌ها و ضرب‌المثل‌ها در ادبیات فارسی، نشریه جامعه‌پژوهی فرهنگی، ۷(۴): ۷۹-۹۳.
- حسینی، رضا. (۱۳۷۷). آگریستانس در سینما (تقرر ظهوری از نگاه کیر کگور در سینمای برگمن و تارکوفسکی)، نشریه تردید، ۱: ۲۹-۳۳.
- خواجانه‌نوری، شاهرخ. (۱۳۶۸). تارکوفسکی و موسیقی فیلم، نشریه فارابی، ۲: ۵۵-۶۱.
- روانشادنی، سمیه؛ مختاباد امری، مصطفی؛ دیبا، داراب؛ پناهی، سیامک. (۱۳۹۹). شهر تهران در تحلیل جامعه‌شناختی آثار سینمایی دهه ۴۰ و ۵۰ با تاکید بر فیلم‌های خشت و اینه و دایره مینا، نشریه معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۳(۳۰): ۵۷-۶۷. <https://dx.doi.org/10.22034/aaud.2020.90591.1225>
- صادقی‌پور، محمدصادق؛ فهیمی‌فر، اصغر؛ بیات، زهرا. (۱۳۹۳). سکناى اصیل: از خوانش هایدگر تا اصفهان صفوی مطالعه‌ای پیرامون باغ‌شهر اصفهان در دوره صفوی، نشریه نقش جهان، ۴(۳): ۵۱-۶۱. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23224991.1393.4.3.1.9>
- صافیان، محمدجواد؛ انصاری، مائده. (۱۳۹۳). بررسی شرایط امکان تحقق حقیقت مکان و سکنی‌گزیدن، دوفصلنامه پژوهش‌های هستی‌شناختی، ۳(۶): ۵۷-۷۶. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23453761.1393.3.6.4.5>

- صافیان، محمدجواد؛ انصاری، مائده؛ غفاری، علی؛ مسعود، محمد. (۱۳۹۰). بررسی پدیدارشناختی - هرمنوتیک نسبت مکان با هنر معماری، *نشریه پژوهش‌های فلسفی*، ۵(۸): ۹۳-۱۲۹.
- طاهری، جعفر. (۱۳۹۲). بازاندیشی مفهوم سکونت در معماری، *مطالعات معماری ایرانی*، ۴: ۵-۲۲.
- فکوهی، ناصر؛ غزنویان، زهرا. (۱۳۹۱). بررسی انسان‌شناختی تنوع فضایی مطلوب از منظر ساکنان خانه‌های شهری تهران، البرز و قزوین، *پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران*، ۲(۲): ۲۹-۵۲.
- کلانتری، عبدالحسین و قنبری، عباس. (۱۳۹۳). احساس تنهایی در شهر (بررسی تجربه زیسته احساس تنهایی در میان شهروندان بالغ شهر تهران و ارتباط آن با میزان رضایت از زندگی). تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.
- لوفانو، مارک. (۱۳۶۸). *درباره فیلم ایثار*، ترجمه: مهرانگیر امیرگل، *نشریه فارابی*، ۴: ۷۷-۹۱.
- محمدی فریدن، محمدحسین. (۱۳۹۴). مفهوم دینی درخت در فیلم‌های ایثار (۱۹۸۶، تارکوفسکی) و درخت زندگی (۲۰۱۱، ترنس مالیک) با رویکرد روانشناسی ژرفا پروژه عملی: ساخت فیلم صدای پای آب، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد سینما، به راهنمایی دکتر امیر حسن ندایی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران*.
- موسوی‌نژاد، سید مهدی؛ جهرمی، محمد. (۱۳۹۷). بازنمایی اندیشه مارتین هایدگر در سینمای آندری تارکوفسکی، *فصلنامه پژوهش‌های فلسفی*، ۱۲(۲۳): ۱۶۰-۱۷۴.
- نزاقتی، فرزانه؛ درخشه، جلال. (۱۳۹۰). رمزگشایی اسطوره در نظام‌های نشانه‌ای، *نشریه نامه پژوهش فرهنگی*، ۱۲(۱۳): ۱۸۵-۲۰۲.
- هاروی، دیوید. (۱۳۹۳). وضعیت پسامدرنیته: تحقیق در خاستگاه‌های تحول فرهنگی، ترجمه عارف اقوامی مقدم، تهران: نشر پژوهش.

References

- Bahadori, R. (2019). A Comparative Study of the Concept of Death and Immortality in the Poetry of Forugh Farrokhzād and Andrei Tarkovsky's Nostalgia, *Literary Criticism*, 12(47), 35-61. (in Persian) <https://20.1001.1.20080360.1398.12.47.5.0>
- Berman, M. (2000). *The Experience of Modernity*, translated by Morad Farhadpour, Tehran: Tarh-e No Press. (in Persian)
- Cresswell, John. (2019). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Approaches*, Translated by Hassan Danaeifard and Hossein Kazemi, Tehran: Saffar Press. (in Persian)
- Durkheim, E. (1984). *The Division of Labor in Society*. Translated: Halls, W. D. London: Palgrave Macmillan.
- Ebrahimi Asl, H., Panahi, S., Forotan, M. (2019). Recognition and Analyzing of the Film Body in Abbas Kiarostami's Cinema from the View of Vivian Sobchack's Film Phenomenology. *Journal of dramatic arts and music*, 9 (17), 65 - 78. (in Persian) <https://dx.doi.org/10.30480/dam.2019.681>
- Ejlali, P., Goharipoor, H. (2015). Depicting The "City" In Iranian Films: 1930-2011. *Social Sciences*, 22(68): 229-278. (in Persian) <https://dx.doi.org/10.22054/qjss.2015.1285>
- Fakouhi, N.; Ghaznavian, Z. (2012). Anthropological study of desirable spatial diversity from the perspective of residents of urban houses in Tehran, Alborz and Qazvin. *Iranian Journal of Anthropology Research*, 2(2): 29-52. (in Persian) <https://dx.doi.org/10.22059/ijar.2013.50665>
- Gold, J. (2009). City, Modern. *International Encyclopedia of Human Geography* (2nd Edition). 247-253. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-102295-5.10884-4>
- Gyani, G (2017). Metropolitan Development and Modernity: A Phenomenological Approach. *COACTIVITY: Philosophy, Communication*. 25: 145-154. <https://doi.org/10.3846/cpc.2017.283>
- Habibi, F.; Sahhaf, M. KH. (2012). Christian Norberg-Schulz and the Existential Space. *International Journal of Architecture and Urban Development*, 1(3): 45-50. <https://dx.doi.org/10.22059/jfaup.2013.50522>
- Harvey, D. (2014). *The Condition of Postmodernity: An Enquiry into the Origins of Cultural Change*, translated by Aref Aghvami Moghaddam, Tehran: Pajhwak Press. (in Persian)
- Hasanrezaee, H. (2017). Broken Window Theory and re-reading some of the tales and the sayings of Persian literature. *Sociological Cultural Studies*, 7(4): 79 - 93. (in Persian)

- Hegel, G. W. F (1977). *Phenomenology of Spirit*. Translated by Miller. A. V. New York: Oxford University Press.
- Heidegger, M. (1971). *Poetry, Language, Thought*. Translated and introduction by Albert Hofstadter, New York, Harper Colophon Books.
- Hinkle, J.; Yang, S. (2014). A New Look into Broken Windows: What Shapes Individuals' Perceptions of Social Disorder? *Journal of Criminal Justice*. 42(1), 26-35. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2013.11.002>
- Hosseini, R. (1998). Existence in cinema (Existence from Kierkegaard's point of view in Bergman and Tarkovsky's cinema). *Journal of Doubt*, 1: 29-33. (in Persian)
- Jones, O. (2020). Dwelling. *International Encyclopedia of Human Geography* (2nd Edition). 399-405. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-102295-5.10173-8>
- Kalantari, A.; Ghanbari, A. (2014). *Feeling lonely in the city (Study of lived experience Loneliness among adult citizens of Tehran and its relationship with life satisfaction)*, Tehran: Tehran Studies and Planning Center. (in Persian)
- Khajeh Nouri, Sh. (1368). Tarkovsky and Music's Film, *Journal of Farabi*, 2: 55-61. (in Persian)
- Kovac, G. (2017). From the Guilty City to the Ideas of Alternative Urbanization and Alternative Modernity: Anti-Urbanism as a Border-Zone of City-Philosophy and Cultural Criticism in the Interwar Hungarian Political Thought. *Coactivity: Philosophy, Communication*, 25: 99-109. <https://doi.org/10.3846/cpc.2017.282>
- Krukauskiene, E.; Vytiene, V. (2015). Consumption of the Culture: Insights into the Research of the Perception of the Art. *Coactivity: Philosophy, Communication*, 2(23): 98-108.
- Lofano, Mark. (1989). About the film of The-Sacrifice, translated by Mehrangiz Amirgol. *Journal of Farabi*, 4: 77-91. (in Persian)
- Mohammadi Faridan, M. (2015). The religious concept of the tree in the films of Sacrifice (1986, Tarkovsky) and The Tree of Life (2011, Terence Malik) with a deep psychological approach. *Master Thesis in Cinema, Tehran, University of Tarbiat Modares*. (in Persian)
- Mousavinejad, S. M.; Jahromi, M. (2018). Comparative Study between Heidegger's Thought and Tarkovsky's Cinema. *Philosophical Investigations*, 12(23): 157 - 174. (in Persian)
- Nezakati, F.; Dorakhshah, J. (2011). Decoding the Myth in Symbolic Systems. *Journal of Culture - Communication Studies*, 12 (13): 185- 202. (in Persian)
- Norberg-Schulz, Ch. (1985). *The concept of dwelling. On the way to figurative architecture*, New York: Rizzoli.
- Obrien, D.; Farrell, C.; Welsh, B. (2019). Broken (windows) theory: A meta-analysis of the evidence for the pathways from neighborhood disorder to resident health outcomes and behaviors. *Social Science & Medicine*, 228: 272-292. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.11.015>
- Ravanshadnia, S.; Mokhtabad Amiri, M.; Diba, D.; Panahi, S. (2020). Sociological Analysis of Tehran City in the Cinematic Works of the 1960s and 1970s with an Emphasis on Brick and Mirror and the Cycle Films. *Journal of Architect, Urban Design & Urban Planning*, 13(30): 57-67. (in Persian) <https://dx.doi.org/10.22034/aud.2020.90591.1225>
- Sadeghpour, M.; Fahimifar, A.; Bayat, Z. (2015). Authentic Dwelling: From Heidegger Reading to Safavid Isfahan: A Study of Isfahan Garden-City in Safavid Era. *Naqshejahan- Basic Studies and New Technologies of Architecture and Planning*, 4(3): 51-61. (in Persian) <https://dori.net/dor/20.1001.1.23224991.1393.4.3.1.9>
- Safian, M, J.; Ansari, M. (2015). A Survey on the Possibility of Existence of the Truth of Place and Dwelling. *Ontological Researches*, 3(6): 57-76. (in Persian) <https://dori.net/dor/20.1001.1.23453761.1393.3.6.4.5>
- Safian, M, J.; Ansari, M.; Ghafari, A.; Masood, M. (2012). Hermeneutical phenomenology survey of relation between place and architecture. *Philosophical Investigations*, 5(8): 93- 129. (in Persian)
- Seamon, D. (2002). *A Way of Seeing People and Place: Phenomenology in Environment-Behavior Research. Theoretical Perspectives in Environment-Behavior Research*. Boston, MA, Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4701-3_13

- Taheri, J. (2013). Anthropological study of desirable spatial diversity from the perspective of residents of urban houses in Tehran, Alborz and Qazvin. *Iranian Journal of Anthropology Research*, 2(2): 22-59. (in Persian)
- Taheri, J. (2013). Re-Thinking of the Concept of Dwell in Architecture. *Journal of Iranian Architecture Studies*, 2(4): 2- 22. (in Persian)
- Tarkovsky, A. (1986). *The Sacrifice*. Anna-Lena Wibom.
- Wilson, J. Q.; George L. K. (1982). The Police and Neighborhood Safety: Broken Windows. *The Atlantic Monthly*, 29-38.
- Young, R. F. (2016). Modernity, postmodernity, and ecological wisdom: Toward a new framework for landscape and urban planning. *Landscape and Urban Planning*, 155: 91-99. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.04.012>